

ร่วมสมัยโต้แย้งเทียน

บนต้นเทียนในขบวนแห่ มีเรื่องราวและรูปทรงที่ไม่ได้มาจากพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียว การปรากฏของสิ่งเหล่านี้ทำให้ต้นเทียนเป็นมากกว่าวัตถุในประเพณีมันกลายเป็นพื้นที่ที่ศรัทธา ความคิดสร้างสรรค์ และความหมายของศิลปะมาพบกัน หนังสือเล่มนี้ชวนมองต้นเทียนในฐานะผลงานศิลปะ และสำรวจว่าผู้สร้างกับผู้ชมมองเห็นคุณค่าอะไรในผลงานเหล่านั้น โดยไม่รีบสรุปว่าศิลปะควรมีขอบเขตอยู่ตรงไหน

หลักการ และ เหตุผล

สารคดีเรื่อง ร่วมสมัยใต้แสงเทียน สำนวญคำถามเหล่านี้ผ่านภาพต้นเทียน กระบวนการสร้างสรรค์ และมุมมองของผู้ชม โดยไม่ริบสรูปว่าความเปลี่ยนแปลงเป็นการรักษาหรือการลดทอนคุณค่าของประเพณี

ประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นทั้งประเพณีทางพุทธศาสนาและพื้นที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาของชุมชนผ่านงานช่าง เมื่อภาพหรือเรื่องราวร่วมสมัยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับพระพุทธรูปศาสนาปรากฏบนต้นเทียน จึงชวนให้ตั้งคำถามถึงขอบเขตของประเพณี ความหมายของศิลปะ และคุณค่าที่ผู้คนมอบให้กับผลงานชิ้นหนึ่ง

วัตถุประสงค์ การศึกษา

ผลิตสารคดีเชิงประเด็นเกี่ยวกับประเพณีแห่เทียนพรรษาในบริบทของความร่วมสมัย

สำรวจมุมมองและความคาดหวังของผู้ชมที่มีต่อการสืบทอดประเพณี

พิจารณาความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและความหมายของศิลปะบนต้นเทียน

เครื่องมือเก็บข้อมูลประกอบด้วยสารคดี แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามสำหรับผู้ชม
รวมถึงแบบประเมินคุณภาพสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบประเมินใช้มาตราส่วน 5 ระดับ

ด้านการผลิต เอกสารระบุกล้อง Panasonic Lumix G97 ส่วนการตัดต่อใช้ Final Cut Pro
ตามโปรแกรมที่ใช้จริงในการผลิต

เครื่องมือในการศึกษา

กระบวนการทำงาน และบรรยากาศของงาน พร้อมสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง แล้วนำภาพและเสียง
มาเรียบเรียงเป็นสารคดีด้วย Final Cut Pro ก่อนนำผลงานให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ชมประเมิน

วิธีการดำเนินการศึกษา

เริ่มจากศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีแห่เทียนพรรษาและประเด็นเรื่องศิลปะร่วมสมัย จากนั้น
กำหนดแนวคิดและวางโครงเรื่อง จัดทำแนวคำถามสัมภาษณ์และแผนการถ่ายทำ
ลงพื้นที่บันทึกภาพต้นเทียน

ผลจากการศึกษา

แบบประเมินจากผู้ชมมีผู้ตอบทั้งหมด 31 คน แต่คำถามความพึงพอใจโดยรวมมีผู้ตอบ 24 คน ในกลุ่มนี้ 17 คนให้คะแนนระดับ 5 และ 7 คนให้ระดับ 4 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.71 จาก 5 คะแนน ส่วนความยาวของสารคดีมีผู้ตอบ 19 จาก 24 คนว่าพอดี เมื่อเฉลี่ยคะแนนจากข้อคำถามที่ผู้ตอบให้คะแนนได้ ด้านเนื้อหาและการเล่าเรื่องได้ 4.46 จาก 5 ด้านภาพ เสียง และการตัดต่อได้ 4.57 จาก 5 และด้านความเข้าใจหรือสิ่งที่ได้รับจากสารคดีได้ 4.51 จาก 5 ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนให้คะแนนด้านเนื้อหาและแนวคิดเฉลี่ย 3.67 ด้านการเล่าเรื่องและทิศทางการกำกับด้านละ 4.00 ด้านงานภาพและเทคนิคด้านละ 3.67 และด้านเสียง 4.33 จาก 5 ส่วนหัวข้อการตัดต่อมีผู้ตอบ 2 คน ได้ค่าเฉลี่ย 3.50 คำตอบปลายเปิดสะท้อนว่าผู้ชมจดจำทั้งกระบวนการแกะสลัก ต้นทุนการสร้าง และคำถามเรื่องการเก็บรักษาต้นเทียนหลังจบงาน ข้อเสนอแนะที่พบกล่าวถึงการเชื่อมภาพกับคำบรรยาย และการทำให้ประเด็นหลักของสารคดีชัดเจนขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

ผลประเมินชวนให้มองว่าคุณค่าของต้นเทียนไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาทางศาสนาเพียงด้านเดียว แต่อาจพิจารณาผ่านฝีมือช่าง วัสดุ รายละเอียด การตีความ และความหมายที่เกิดขึ้นเมื่อผลงานอยู่ในพื้นที่ของประเพณีด้วย อย่างไรก็ตาม ความร่วมสมัยจะสื่อสารได้ชัดเจนเมื่อผู้ชมเข้าใจบริบทและเห็นความเชื่อมโยงระหว่างภาพกับประเด็นที่สารคดีต้องการนำเสนอ

ผลประเมินสะท้อนว่าผู้ชมที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจส่วนใหญ่ให้คะแนนสารคดีในระดับสูง และส่วนมากเห็นว่าความยาวเหมาะสม ขณะเดียวกันคำตอบปลายเปิดแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสร้างต้นเทียน คุณค่าของงานช่าง และการดูแลผลงานหลังจบเทศกาลเป็นประเด็นที่ผู้ชมสนใจ

สรุปผลการศึกษา

คะแนนประเมินจากผู้ชมและผู้เชี่ยวชาญเป็นมุมมองของกลุ่มตัวอย่างในงานศึกษานี้ จึงใช้สะท้อนผลตอบรับของกลุ่มดังกล่าว ไม่ใช่ข้อสรุปแทนผู้ชมทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9).
กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542).
สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน (เล่ม 1-15).
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย.†

กฤษดา เกิดดี. (2542).
ศิลปะการสร้างภาพยนตร์เบื้องต้น.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หนังสือกลางแปลง.

Nichols, B. (2010).
Introduction to Documentary (2nd ed.).
Bloomington: Indiana University Press.

Rabiger, M. (2014).
Directing the Documentary (6th ed.).
Burlington, MA: Focal Press.

กาญจนา แก้วเทพ. (2552).
สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10).
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546).
อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด.
กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.

สายชล สัตยานุรักษ์. (2546).
การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธิดา สาระยา. (2537).
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น: แนวคิดและทิศทางใหม่.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม.

วัฒนา เกษมศิริ. (2554).
ศิลปะบนต้นเทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี: พัฒนาการและรูปแบบ.
วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(1), 45-60.

แฉนางคิด

“ความเป็นร่วมสมัยในการสืบสานประเพณี ไม่ใช่การปฏิเสธรากเหง้าดั้งเดิม แต่คือการ
สร้างสรรค์คุณค่าใหม่บนฐานภูมิปัญญาเดิม”

"ในวันที่ประเพณีพบกับศิลปะสมัยใหม่ และคำถามคือ
เราจะต่อยอดอย่างไรโดยไม่ทิ้งรากเดิม"

เมื่อเรื่องบ้านเมือง

อยู่บนต้นเทียน

****สิ่งที่ปรากฏบนต้นเทียน****

เมื่อมองใกล้ลงไปบนต้นเทียน เราอาจพบภาพและรูปทรงที่พาผู้ชมออกไปไกลกว่าเรื่องราวทางพุทธศาสนา บางส่วนชวนให้นึกถึงบุคคล เหตุการณ์ หรือข่าวสารที่ผู้คนกำลังพูดถึงในช่วงเวลานั้น การอ่านภาพเหล่านี้จึงเริ่มจากสิ่งที่มองเห็นจริง—รูปร่าง ท่าทาง เครื่องแต่งกาย วัตถุ และข้อความ—ก่อนจะพิจารณาว่าอาจสื่อถึงใคร หรือเหตุการณ์ใด

หากภาพนั้นพาดพิงถึงผู้นำหรือการเมือง ความหมายของมันย่อมสัมพันธ์กับบริบทของปีที่สร้างต้นเทียนด้วยการระบุบุคคลหรือข่าวจึงควรมีหลักฐานประกอบ เช่น ปีของขบวน ภาพจากแหล่งอื่น หรือข่าวร่วมสมัย เพื่อแยกสิ่งที่ปรากฏในภาพออกจากการตีความของผู้ชม

ในแง่นี้ ต้นเทียนอาจเป็นทั้งงานช่างในประเพณีและพื้นที่ที่ความคิดเกี่ยวกับสังคมร่วมสมัยปรากฏให้เห็น ภาพหนึ่งอาจเริ่มจากการล้อเลียน แต่เมื่อถูกหล่อขึ้นเป็นรูปและนำออกแสดงต่อสาธารณะ ก็กลายเป็นร่องรอยของสิ่งที่ผู้คนในเวลานั้นเลือกจะพูดถึง

ใครชาติกคัก! แกะเทียนพรรษาล้อการเมือง-‘นายกตุ๋’อดร่วมขบวน หลังถูกโซเชียลวิจารณ์ไม่เหมาะสม...
อ่านข่าวต้นฉบับได้ที่ : https://www.matichon.co.th/region/news_1580014

ศิลปะที่ เปลี่ยนรูป

จากเทียนที่นำมาถวายเป็นประติมากรรมชิ้นนี้ที่เต็มไปด้วยลวดลายและรูปคน ฝีมือของช่างทำให้ต้นเทียนกลายเป็นพื้นที่เล่าเรื่อง รายละเอียดบนใบหน้าและองค์ประกอบรอบตัวเผยให้เห็นทั้งความชำนาญและมุมมองของผู้สร้าง

เมื่อรูปแบบและเรื่องราวเปลี่ยนไป ต้นเทียนจึงสะท้อนความคิดของผู้คนในแต่ละยุค พร้อมชวนให้เราลองว่า ประเพณีจะเปลี่ยนแปลงได้ไกลเพียงใด โดยยังคงเชื่อมโยงกับรากเดิม

ปีกและเครื่องทรงของพญาครุฑถูกแกะซ้อนชั้น
ให้ขี้ผึ้งเกิดมิติและพลัง

ช่างแกะรายละเอียดคลวดลายให้ต่อเนื่อง
เป็นองค์ประกอบเดียวกัน

หลายมุมมอง ต่อคุณค่า

สำหรับผู้ร่วมงาน คุณค่าของต้นเทียนอาจอยู่ที่การได้ลงแรง ทำงานร่วมกัน และเป็นส่วนหนึ่งของ ประเพณี ส่วนผู้ชมอาจมองเห็นทั้งความงาม ความแปลกใหม่ อารมณ์ขัน หรือประเด็นร่วมสมัยที่ ปรากฏผ่านรูปทรงและรายละเอียด

เมื่อมีภาพหรือเรื่องราวจากนอกกรอบพุทธศาสนาปรากฏบนต้นเทียน มุมมองต่อผลงานก็ยิ่งหลากหลาย บางคนอาจชื่นชมความคิดสร้างสรรค์ ขณะที่บางคนอาจตั้งคำถามถึงความเหมาะสมหรือความ สัมพันธ์กับประเพณี ความเห็นเหล่านี้ชวนให้เห็นว่า คุณค่าของศิลปะสัมพันธ์กับผู้ชมและบริบทที่ผล งานปรากฏอยู่ด้วย

เมื่อต้นเทียนออกสู่สายตาผู้คน

ความหมายของต้นเทียนไม่ได้อยู่แค่ในรูปแกะสลัก แต่เกิดขึ้นระหว่างที่ผลงานเคลื่อนผ่านขบวนและพบกับผู้ชม แต่ละคนอาจมองเห็นทั้งฝีมือช่าง ความงามของประเพณี และเรื่องราวร่วมสมัยในภาพเดียวกัน

ศิลปะจำเป็นต้องมีเนื้อหาทางศาสนา จึงจะมีคุณค่าหรือไม่ ?

เมื่อต้นเทียนซึ่งสัมพันธ์กับประเพณีมีภาพและเรื่องราวจากโลกภายนอกพุทธศาสนา
ปรากฏอยู่ ผลงานชิ้นเดียวอาจชวนให้มองได้หลายทาง ทั้งในฐานะงานฝีมือ ภาพแทน
ความคิดร่วมสมัย และส่วนหนึ่งของประเพณี

เส้นแบ่งระหว่างการสืบทอดกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตรงไหน? และเมื่อศิลปะเดินทางอยู่ใน
ประเพณี ความหมายของผลงานเปลี่ยนไปตามเนื้อหา บริบท หรือสายตาของผู้ชมอย่างไร?

เสียงตอบรับจากผู้ชม

“ร่วมสมัยได้แสงเทียน” • สรุปผลการรับชมและข้อเสนอแนะ

4.71 / 5

คะแนนพึงพอใจเฉลี่ย
24 คำตอบ

100%

ให้คะแนนระดับ 4-5
24 คำตอบ

คะแนนเฉลี่ยรายด้าน

เฉลี่ยจากข้อประเมินในแต่ละหมวด

เนื้อหาและการเล่าเรื่อง

เต็ม 5

4.44

ภาพ เสียง และการตัดต่อ

4.57

สิ่งที่ได้รับจากสารคดี

4.51

จุดเด่น: ดนตรีประกอบ 4.71/5

คะแนนต่ำสุดร่วม: ภาพขั้นตอน / แสง สี เสียง 4.35/5

สิ่งที่ผู้ชมจดจำและอยากรู้ต่อ

จดจำ

งานแกะสลักและรูปทรงต้นเทียน
ต้นทุนและแรงงาน • เกรดดีทำเรื่อง

อยากรู้เพิ่ม

ที่มาประเพณี • วิถีเกาะ / การตัดสินใจ
การเก็บรักษาต้นเทียนหลังจบงาน

นำไปพิจารณา

ภาพประกอบให้สัมพันธ์กับคำบรรยาย
เพื่อให้เนื้อหาต่อเนื่องและเข้าใจง่ายขึ้น

71%

รับชมครบทั้งเรื่อง
22 จาก 31 คน

79%

เห็นว่าความยาวพอดี
19 จาก 24 คน

ความยาวและการปรับปรุง

ความยาวที่ผู้ชมประเมิน (n=24)

พอดี 19 (79%)

ยาว 3 (13%) • สั้น 2 (8%)

ด้านที่อยากให้ปรับก่อน (n=24)

58% 14 คน ยังไม่เห็นด้านที่ต้องปรับ

เนื้อหา 2 • ภาพ/ตัวหนังสือ 3 • จังหวะเล่าเรื่อง 1

4 คนประเมินไม่ได้

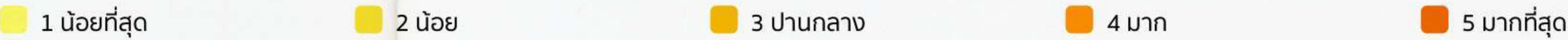
ข้อเสนอที่พบ: ให้ภาพประกอบสัมพันธ์กับคำบรรยายมากขึ้น

คำตอบปลายเปิด 10-12 รายการ

แบบประเมินสารคดี / คะแนนรายข้อ

รายละเอียดคะแนนจากผู้ชม

การกระจายคะแนนระดับ 1–5 ในแต่ละข้อ • ผู้ชมที่ประเมินได้ 22–24 คนต่อข้อ

เนื้อหาและการเล่าเรื่อง

ช่วงเปิดเรื่องชวนให้ดูต่อ

ลำดับเรื่องไม่ทำให้สับสน

บทสัมภาษณ์ช่วยอธิบายประเด็น

ภาพขั้นตอนช่วยให้เข้าใจงานช่าง

อธิบายแสง สี เสียงเข้าใจง่าย

ภาพ เสียง และการตัดต่อ

รายละเอียดต้นเทียนเห็นชัดเจน

เสียงพูดฟังเข้าใจชัดเจน

ดนตรีไม่รบกวนเสียงพูด

การตัดต่อช่วยให้ติดตามเรื่อง

สิ่งที่ได้รับจากสารคดี

เข้าใจความสำคัญประเพณีมากขึ้น

เข้าใจการถ่ายทอดงานช่าง

เห็นความเชื่อมโยงกับปัจจุบัน

สนใจเรียนรู้เรื่องต้นเทียนเพิ่ม

เข้าใจการอนุรักษ์หลังจบงานแห่

สูงสุด: ดนตรีประกอบ 4.71/5 • ต่ำสุดรวม: ภาพขั้นตอนงานช่าง และคำอธิบายแสง สี เสียง 4.35/5

แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญ / 3 คน

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญ

“ร่วมสมัยได้แสงเทียน” • คะแนนรายด้านและข้อคิดเห็นเพื่อพัฒนาผลงาน

4.33 / 5

ด้านเสียงและการออกแบบเสียง
คะแนนสูงสุด • n=3

4.00 / 5

การเล่าเรื่อง / แนวคิดกำกับ
n=3 ต่อด้าน

3.50 / 5

การตัดต่อและ Post-Production
n=2

คะแนนตามด้านประเมิน

1 2 3 4 5

การกระจายคะแนนของผู้ประเมินแต่ละคน

เฉลี่ย / 5

เนื้อหาและแนวคิด		3.67	n=3
การเล่าเรื่อง		4.00	n=3
ทิศทางและแนวคิดการกำกับ		4.00	n=3
งานภาพและการถ่ายทำ		3.67	n=3
เสียงดนตรีและการออกแบบเสียง		4.33	n=3
ด้านเทคนิค		3.67	n=3
การตัดต่อ / Post-Production		3.50	n=2

ประเด็นจากความเห็นเขียน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมี 2 คำตอบ

ประเด็นหลักที่ควรพิจารณา

แกนเรื่อง
ทำให้ความเชื่อมโยงระหว่าง “ความร่วมมือ” กับรากประเพณีชัดขึ้น

การเล่าเรื่อง
เรียงประวัติศาสตร์และเรื่องปัจจุบันให้ต่อเนื่อง; เชื่อมบทสัมภาษณ์ด้วยสคริปต์บรรยาย

งานภาพ
วางแผนเฟรมและการเคลื่อนไหวกล้อง โดยเฉพาะช่วงสัมภาษณ์; ลดภาพสั่นและเฟรมที่หลวม

อีก 1 ความเห็น:
“ดีมาก”

คะแนนที่ควรติดตาม
เนื้อหา • งานภาพ • เทคนิค 3.67/5

อ่านผลอย่างระมัดระวัง

แถบสีแสดงคะแนนรายบุคคล 1-5 • ค่ากลางและจำนวนผู้ตอบแสดงแยกในแต่ละด้าน

การผลิตสารคดีเริ่มจากการลงพื้นที่บันทึกภาพต้นเทียน บรรยายภาคการทำงาน และรายละเอียดของประติมากรรมเทียน
ควบคู่กับการเก็บเสียงและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลและมุมมองที่ช่วยให้เรื่องราวมีบริบทมากขึ้น

ระหว่างการทำ ใช้ภาพหลายระยะเพื่อถ่ายทอดทั้งภาพรวมและรายละเอียดของผลงาน เช่น ภาพกว้างเพื่อแสดงขนาดและบรรยากาศ
ภาพระยะใกล้เพื่อเน้นลวดลาย วัสดุ และฝีมือการแกะสลัก รวมถึงภาพการเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมของผู้คนในพื้นที่

หลังจากนั้นจึงคัดเลือกและเรียบเรียงภาพ เสียงสัมภาษณ์ และเสียงบรรยายภาคให้เชื่อมโยงกัน โดยตัดต่อด้วยโปรแกรม Final Cut Pro
เพื่อจัดลำดับเนื้อหา ควบคุมจังหวะการเล่าเรื่อง และปรับภาพกับเสียงให้เหมาะสม ก่อนประเมินผลงานและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง

การผลิต และเทคนิคที่ใช้

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลก่อนวันถ่ายทำ

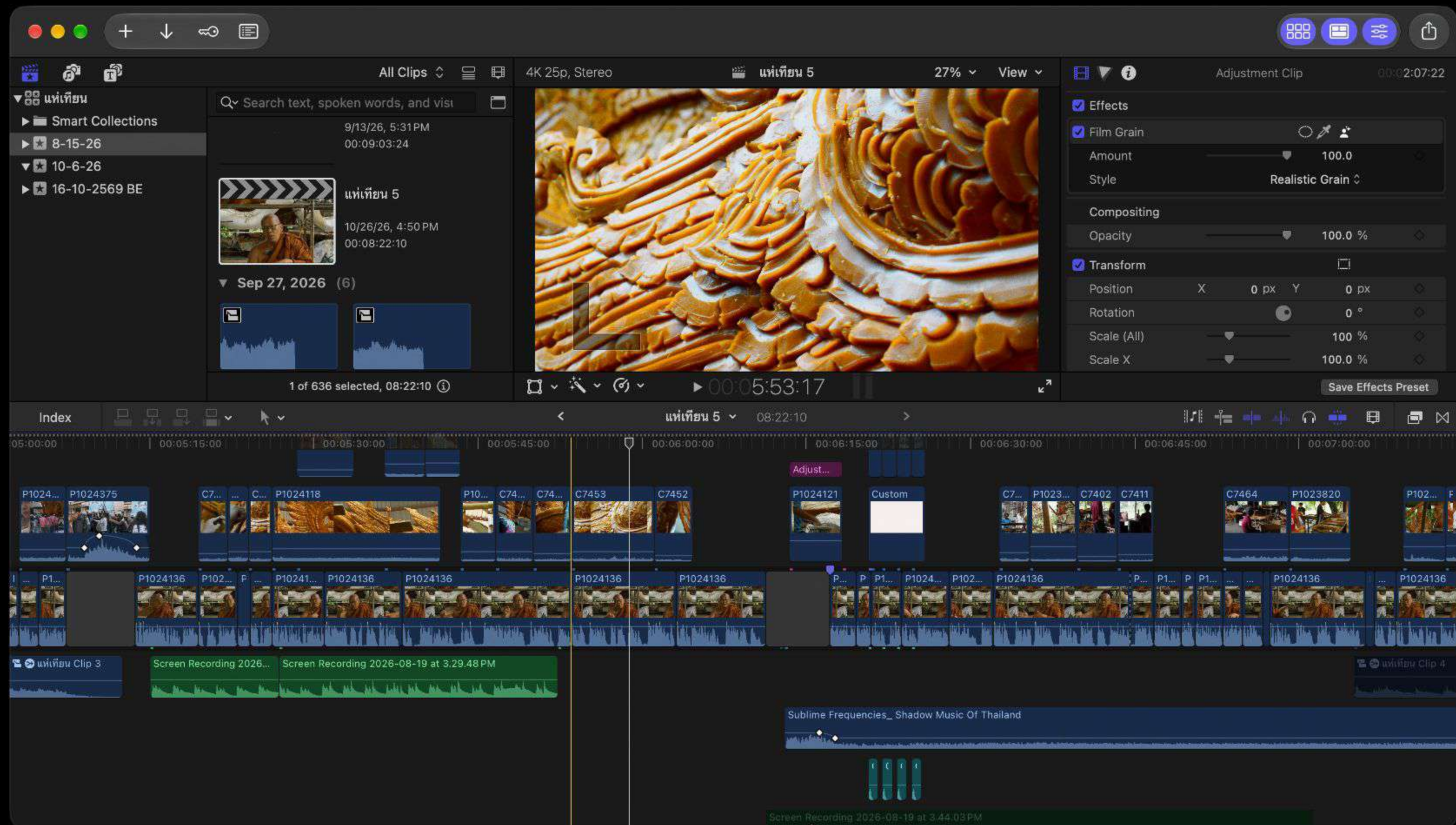

ลงพื้นที่ถ่ายทำ

ตัดต่อด้วยโปรแกรม Final Cut Pro
เพื่อจัดลำดับเนื้อหา ควบคุมจังหวะการเล่าเรื่อง
และปรับภาพกับเสียงให้เหมาะสม

ผู้จัดทำ

Director
นาย ปวิศร์ บุญนัม
66011213377

Cinematographer
นาย กฤษฎา ทีลีนฟ้า
66011213236

Director of Photography
นางสาว พรรณปพร สอนแก้ว
66011213337